

Сафонов Тимофій

аспірант

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ І СУТНОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИМСТВ

Ключовою передумовою успішної діяльності підприємства є посилення та розвиток системи управління, однією з основних ланок якої є внутрішній аудит. Глибоке розуміння поняття та сутності внутрішнього аудиту визначає напрямок його інтеграції або розвитку і вдосконалення вже існуючої системи внутрішнього контролю на підприємстві.

Вагомий внесок у дослідження поняття та сутності внутрішнього аудиту зробили вітчизняні вчені Дрозд І.К., Дорош Н.І., Каменська Т.О., Корінько М. Д., Пантелеєв В. П., Л.А. Сухарев, В.А. Шевчук та інші. Проте із постійним залученням іноземного досвіду, новітніх вітчизняних розробок та розширенням функцій, що виконує внутрішній аудит, дане поняття стає все більш об'ємним, а отже потребує детальнішого дослідження.

Велика кількість науковців, досліджуючи проблему внутрішнього аудиту, по-своєму визначають дане поняття. Кожне з визначень відображає суб'єктивне бачення поняття «внутрішній аудит» тим чи іншим науковцем, проте не є всеохоплюючим відносно його сутності.

Зокрема, В.Д. Андреев, Ф.Ф. Бутинець та А.С. Бакаєв визначають «Внутрішній аудит» як систему контролю, основним об'єктом якої є правильність ведення бухгалтерського обліку [1, 2, 6]. Щоправда, пан Андреев також конкретизує внутрішній аудит як компетентну оцінку фінансово-господарської та управлінської діяльності підприємства. У якості перевірки дотримання встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку і надійності функціонування внутрішнього контролю також визначає «внутрішній аудит» і П.Г. Пономаренко. С.В. Мочерний та В.П. Пантелеєв дають досить поверхневі визначення внутрішнього аудиту, зокрема, визначаючи його як форму внутрішнього контролю або аудиту відповідно, що проводяться штатними співробітниками підприємства [10, 8, 9].

Т.В. Фоміна та В.М. Мельник бачать внутрішній аудит як діяльність, що проводиться працівниками підприємства з метою оцінки діяльності системи внутрішнього контролю [11,7]. Таким чином, спільним у більшості визначень варто назвати те, що внутрішній аудит проводиться працівниками підприємства, а також спрямований на перевірку та підвищення ефективності його діяльності. Різним же є ключове визначення «внутрішнього аудиту», що варіюється від системи внутрішнього контролю до форми внутрішнього аудиту чи консультування з метою покращення діяльності підприємства.

Внутрішній аудит можна визначити як діяльність, яка допомагає керівнику у досягненні поставленої перед підприємством мети, використовуючи систематизований і послідовний підхід до оцінки та підвищення ефективності системи внутрішнього контролю. Він допомагає керівнику здійснювати

управління, але не може і не повинен підміняти управлінців і керівників, адже внутрішній аудит не може замінити собою систему внутрішнього контролю [1].

Аналізуючи місце внутрішнього аудиту у системі управління підприємством, можна відмітити, що він відповідає за:

1. Збереження активів і ефективність їх використання;
2. Адекватність і ефективність управлінських рішень, що приймаються;
3. Ефективність роботи співробітників технічних та інформаційних систем;
4. Дотримання законів та норм, попередження і виявлення фактів їх порушення;
5. Достатність, точність, релевантність інформації, що створюється і передається для прийняття управлінських рішень;
6. Збереження комерційної таємниці.
7. Окрім того, при формулюванні визначення поняття «внутрішній аудит» необхідно обов'язково брати до уваги його основні характеристики, а саме:
 8. Незалежність та об'єктивність;
 9. Ціль – удосконалення діяльності підприємства, тобто ідентифікація та оцінка ризиків, проблемних сфер в роботі підприємства та підготовка рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності систем та процесів;
 10. Виконання завдань з надання гарантій та консультацій з питань управління ризиками, внутрішнього контролю та корпоративного управління [8].

Виходячи з наведених вище визначень поняття «внутрішній аудит» провідними вітчизняними науковцями, а також, проаналізувавши характеристики сутності даного поняття, можна сформулювати власне визначення. Таким чином, внутрішній аудит можна визначити, як організовану на підприємстві, діючу в інтересах його керівництва та (або) власників і регламентовану внутрішніми нормативними актами систему, що відповідає за удосконалення діяльності підприємства шляхом перевірки достатності, точності та релевантності інформації, що створюється і передається для прийняття управлінських рішень, управління ризиками, аналізу ефективності господарської діяльності та надання консультацій та рекомендацій керівництву підприємства.

Вивчення та аналіз різних підходів до трактування сутності і поняття внутрішнього аудиту розглядається доповідачем в напрямку виокремлення універсального визначення даного поняття, що буде максимально повно висвітлювати його сутність із врахуванням функцій та завдань та відповідно основним характеристикам.

Список використаних джерел

1. Андреев П.П., Чечуліна О.О., Ян ван Тайнен Внутрішній контроль та аудит у секторі державного управління України та європейський досвід [Текст] / П.П.Андреев, О.О.Чечуліна, Ян ван Тайнен. – К.: Кафедра, 2011. – 120 с.
2. Бакаев А.С. Бухгалтерские термины и определения. – М.: Изд-во «Бухгалтерский учет», 2002. – 160 с.
3. Бычкова С.М. Аудит для руководителей и бухгалтеров. – СПб.: Питер,

2003. – 384 с.

4. Богомолів А.М. Внутренній аудит. Організація і методика проведення [Текст] / А.М.Богомолів. – М., 1999. – 192 с.

5. Бурцев В.В. Внутренній аудит компанії: питання організації і управління / В.В.Бурцев // Управління фінансами підприємства. – 2003. – №4. – С. 35-49.

6. Бутинець Ф.Ф. Аудит: [підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів, 2-е вид., перероб. та доп.]. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 672 с.

7. Мельник В.М., Пантелеев А.С., Звездин А.Л. Ревізія і контроль: [учеб. посібник] / Под ред. проф. М.В. Мельник. – М.: ІД ФВК-ПРЕСС, 2003. – 520 с.

8. Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устинко О.А. Економічний енциклопедичний словник. – Львів: Світ, 2005. – 616 с.

9. Пантелеев В. П., Корінько М.Д. Внутрішній аудит: [навч. посібник] [Текст] / В.П.Пантелеев, М.Д.Корінько. – К. 2006. – 247 с.

10. Пономаренко П. Г. Бухгалтерський учет, аналіз і аудит: [учеб.посібник] / 2-е изд., испр. – Минск: Выш.шк., 2007. – 527 с.

11. Фоміна Т.В. Місце та роль внутрішнього аудиту в системі внутрішньогосподарського контролю / Т.В. Фоміна // Вісник Львівської комерційної академії. – 2004. – Випуск 16. – 536 с. – С. 441-447.

